

18/27/40

2

התאחדות בוכאי"ש
הספרייה

סמל תערוכת אשקלון 81

ISRAELI PHILATELIC MONTHLY

* ב ה ת א ח ד ו ת *

בבאר שבע

בבאר שבע צפויה בשנת 1982 תערוכת כוללים ארצית. תהיה זו תערוכת כוללים ראשון זה בכלל בבארשבע.

התערוכה תהיה כהיקף ארצי ותהיה אף הנפקה בולאית מיוחדת, כהקדמה לתערוכה הלאומית ב-1985.

האגודות חייבות רישום חדש

מזכירות ההתאחדות מבקשת מכל האגודות בארץ לפנות אל המזכירות לקבלת סיוע משפטי והנחיות לרישום חדש של האגודות. כידוע, יצא חוק חדש המחייב החל מ'1 באפריל 82 פירוקן של האגודות האוטונומיות ורישומן מחדש כעמיתות. (חוק עמיתות תש"מ - 1980).

מקימים אגודות חדשות

הוועד הפועל של ההתאחדות הטיל על החברים א. לין וא. מזר, לבדוק אפשרות הקמתן של אגודות חדשות ביישובים שיש בהן אספני כוללים שאינם מאורגנים. מנהלי מחלקות תרבות ומרכזי מתנסים המער בניינים לשתף פעולה מתבקשים לפנות אל א. לין ת.ד. 21224, ת"א 61211.

*****

שנה טובה
Happy New Year

ב 1983 תערוכה בתל-אביב

הוועד הפועל של ההתאחדות מאבד בימים אלה תוכנית מפורטת לקיום תערוכת כוללים לאומית בהשתתפות בייך לאומית בתל אביב ב-1983.

התערוכה נועדה לשמש תערוכת-הכנה לתערוכה הבייך לאומית שנדחתה לשנת 1985. מזכיר ההתאחדות, ל. בלאו, ציין שאחד היעדים של התערוכה הקרובה בתל-אביב, הוא הכשרת צוות שיוכל להתמודד עם קיום תערוכה כהיקף בייך לאומי בשנת 1985.

בתערוכה בתל-אביב ב-1983 ייכללו אוספים מחו"ל בתחום היודאיקה וארץ הקודש. התקציב טרם נקבע אולם מניחים שהוא יתבסס על היקף של כ-1500 מסגרות תצוגה.

באגודת נתניה

האספה השנתית התקיימה ב-4 באוגוסט 1981 ועל סדר היום היו: דוח הוועד וועדת הביקורת, דר'ח על תערוכת הנוער "נתניה 81"; בחירת וועד חדש; תקציב וגובה המס. מוועד אגודה נבחרו:

ש. מזא"ה - יו"ר; ד. גפן - מזכיר; א. ברוינשטיין - גזבר; מ. הוכברג, ש. כרמלי, י. לאון וא. רובין - חברים, לוועדת הביקורת נבחרו:

באוכמן, איפרגן, והרשפלד. לוועדת משמעת וכבוד נבחרו: שטקל יו"ר, ארקין ציטרונובן חורין.

מס חבר האגודה נקבע ל-60 שקל לשנה.

בתל אביב

על-אף פגרת הקיץ היה מועדון האגודה פתוח גם בחודשי הקיץ, זאת פעמיים בשבוע. הפעילות נמשכת בימי שני וחמישי. המועדון עבר שיפוץ, אם כי עדיין לא כל התיקונים ברצונו. הספרייה טרם סודרה ואי אפשר להפעילה.

הירחון הישראלי לבולאות

Israeli Philatelic Monthly • Fédération des Sociétés Philatéliques Israelienues

בטאון התאחדות אגודות הבולאים בישראל

Editor: ARIE LYNN

Redaction: Dr. Z. Shimoni, Prof. E. Eylan
TEL-AVIV, P.O.B. 21224, 61-211

September - October 1981

9-10 (164)

העורך: אריה ליין

המערכת: פרופ' ע. אילן, ד"ר צ. שמעוני
ת.ד. 21224, ת"א, מיקוד 61-211

אלול - תשרי תשמ"ב

ב ת ו כ נ

2. בהתאחדות.....
3. בטור אחד.....
- 5-4. חדשות הבולאות בישראל.....
6. ת ע ר ו כ ו ת.....
7. שרותי חרום נהריה-חיפה.....
- 9-8. מכתבים מתקופת המעבר הראשונה.....
- 11-10. על בולים שלא הופיעו.....
- 13-12. י ו ד א י ק ה.....
14. דורה של פיקאסו.....
15. אינטרקוסמוס בבולי דואר.....
16. כוחות אר"ם בא"י.....
17. קק"ל, אנטארקטיקה.....
18. בספרות הבולאית, מכאן ומכאן.....
19. בול הקרויצר השחור.....
20. פ ר פ ר א ו ת.....
- 22-21. אנגלית.....
23. מכתבים, כתובות לחליפין.....

***

תערוכה מקומות, או אזורית, כי אז ימצאו מסיעים, הן בשירות הבולאי והן בהתאחדות, אולם השאלה איננה ב"כן תערוכה או לא תערוכה" כי אם מדוע יש סיבה להתחרות באשקלון בדרך שלילה ולהדליף לעתונות שתהיה תערוכה כאשר אין מדובר בתערוכה ועוד להדגיש "גדולה מזו של אשקלון" מוזר ביותר.

אריה ליין

בטור אחד

מפליא, מרגיו, לא יאמן ואולי עוד כמה כינויים מפתיעים, אך זו עובדה שהשקל שלנו מאכזב ורבים, יותר ויותר, מצמידים עצמם אל ה"ירוקים" של הדוד סם. הדולר האמריקאי השתרש אצלנו במידה כזאת שבעיתות אינפליציה נוהגים רבים להצמד אל הדולר. מגמה זו מובנת בהחלט, אולם יש שאינם מסתפקים בעצם ההצמדה ונוהגים לקבוע מחיר לסחורתם בדולרים. התופעה חדרה באחרונה גם למכירות הפומביות של בולים, כך שהעניין נוגע גם לבולאים. היו שפנו אלינו ובקשו תגובה, אך לנו אין אלא להצטרף אל אלה שמצטערים על שהגענו למצב כזה שהכל מדברים לא רק על איסט-רטגיה משותפת עם אמריקאים, אלא גם העמקת השימוש במטבע אמריקאי והדבר חמור ביותר.

האמנם אין אפשרות לציין מחירים

בקטלוג מכירות אלא בדולרים?

**

סמוך לפתיחת התערוכה האיזורית באשקלון. מפעל צנוע ונאה שיש לברך עליו, הופיעה ידיעה בעתון ערב שבקרוב תתקיים תערוכת בולים דומה באשדוד, אולם הכותב מצא לנכון להדגיש "יותר גדולה מזו של אשקלון". פרט לעובדה שלא ההתאחדות ולא השירות הבולאי שותפים לתערוכה כלשהי שהזכרה באשדוד, לא מובנת הקנאה והתחרות. אם אמנם יש רצון באשדוד לקיים

שלושה ורדים ומחלף

עד סוף שנת הכספים יופיעו בולים אלה: אוקטובר - שלושה בולי ורדים ובול מחלף השבעה; בדצמבר - שלושה בולי עצים ואולי שלושה בולי אבני חן; בפברואר 1982 - שלר שה בולי אישים, בול בטיחות בדרכים ובול גדנ"ע; במידת הצורך יונפקו גם בולי עתודה נוספים.

מועמדים לשיפוט

פי"פ - הפדרציה הביך לאומית לבולאות, מעדכנת עתה רשימת שופטים לתערוכות ביך לאומיות. הרואים עצמם מתאימים לשיפוט ביך לאומי, יפנו אל מזכיר ההתאחדות ויקבלו טופס מיוחד.

עלון בין-לאומי לישראלים

מזכיר הוועד הפועל של התאחדות אגרות הבולאים ל. בלאו, מסר לנו, כי בולאים ישראלים שצויינו בעבר במדליות זהב ומוכר סף בתערוכות בולים בחו"ל ובארץ, יוכלו להמנות על רשימת קבלי העלון האינפורמטיבי המיוחד של פי"פ, המוכנה לשלחו לנ"ל. המעוניינים בקבלת העלון ימציאו שמם וכתובתם לרבות מיקוד למזכיר רות הוועד הפועל של ההתאחדות וזו תמציא את הרשימה לפי"פ. הכתובת: ת"ד 2896 תל אביב.

ב-25 באוקטובר יונפקו 4 בולים. 3 מהם הוקדשו ל'ורדים בישראל' והם מציגים את הורד הדמשקאי, שניטע כבר ב-1890 במוש' ובעיקר ביסוד המעלה, כ-400 דונם ורדים מזוני הורד הדמשקאי.

ורד צידונאי - שהוא ורד בר הגדל בשומרון ובגליל.

ורד מכלוא - שהוא ורד מקבוצת מכלואי התה, המייצג את הורדים של ימינו. הבולים בערך של 4.50, 3.50, 0.90 שקל ציורו ע"י א. גלזר.

בול נוסף בערך של 8 שקל מוקדש למחלף השבעה המשתרע על כ-260 דונם, מיקומו ע"י מושב משמר השבעה (ושמו ניתן לו לזכר שבעת הנוטרים אשר נפלו על משמרתם בהגנת האיזור והדרך לירושלים) הבול צויר ע"י דב כהן מתל אביב.

לוח ההנפקות בדואר ישראל לשנת 1981 כלל ארבעה ימי הופעה, כאשר ההנפקה האחרונה נועדה לנובמבר 1981. בשנת הכספים 1981/82 עמדו להופיע 23 בולי זכרון ועוד כמה בולי עתודת שקל. עתה מסתבר, שהתכנית תשונה ולא כל הבולים שטר עדו לשנת 1981 אכן יופיעו ולעומת זאת, הוקדמה הופעתם של כמה בולים שנועדו לשנת 1982.

כך, למשל, לא יופיעו השנה, כפי הנראה, בולי אישים ושלושה בולים עם אבני-חן, אלא אם יספיקו להכניסם ולהנפיקם יחד עם בולי עצים בחדש דצמבר, השנה. (העצים עמדו להופיע עוד בחדש אוגוסט).

בתכנית המקורית היתה צריכה להיות הנפקה אחת במאי, באוגוסט ובנובמבר ואולם מסיבות שונות שונתה התכנית וכמקום ההנפקה של נובמבר תהיה הנפקה באוקטובר ואחת נוספת בדצמבר.

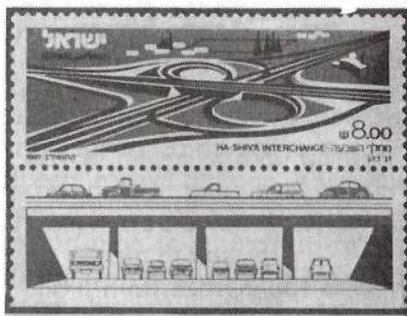
השנה צפויים, איפוא, עוד ארבעה בולים באוקטובר ר-6 בולים בדצמבר וזאת אם אומנם לא יופיעו בולי אישים ובולי שקל בשנת 1981.

מחלף השבעה ע"ש שבעת הנוטרים

בהתאם לצורתו הגיאומטרית (ראה ציור).
תכנון מחלף מודרני דורש ידע רב בהנד-
סת גשרים, דרכים ותנועה וכן בענפי הנדסה
אחרים כמאור, הנדסה סביבתית, ניקוז ועוד.
בארץ נבנו מחלפים עירוניים קטנים
בתקופת המנדט הבריטי ("גשר של" בחיפה
ו"גשר יהודה הימית" ביפו).

"מחלף זיכרון" היה המחלף הראשון
ברשת דרכים ביךעירונית שנבנה במדינת
ישראל בשנת 1976, במסגרת סלילת הדרך
בין חדרה לחיפה, ליד זכרוןיעקב. באותה
תקופה לערך נפתח ונמסר לתנועה מחלף
אחר בדרך ת"א-אשדוד ליד ראשון לציון
הנקרא "מחלף ראשון". מאוחר יותר נבנו
מחלפים בדרך חדרה-חיפה, בעתלית ומבואר
תיה הדרומיים של חיפה (מחלף חיפה דרום).
מחלקת עבודות ציבוריות המחזיקה בשם
המדינה את הדרכים הביךעירוניות, מחזיקה
כיום ב-19 מחלפים.

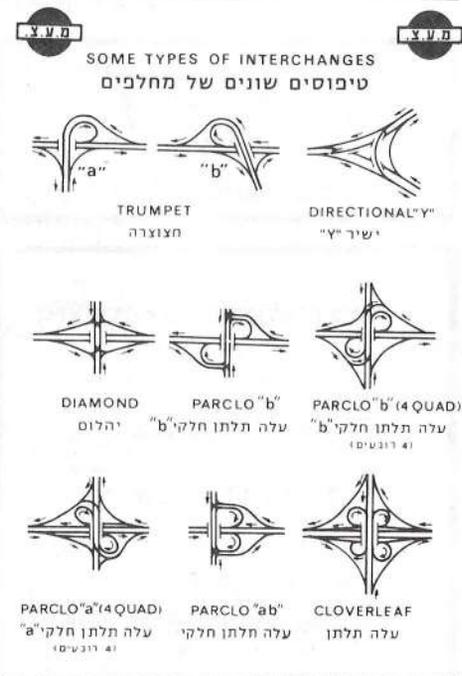
המחלף, שלו מוקדש הכול, הינו מחלף
השבעה. זה מחלף מטיפוס "עלה תילתן חל-
קי" (a) הוא הושלם בשנת 1978 ומהווה חי-
בור בין הדרך הראשית מספר 4, מורשה-
אשדוד, המסווגת והעומדת להיות בעתיד
בהתאם לתכנית המיתאר הארצית לדרכים,
כ"דרך מהירה" (במיפלא העליון), לבין הד-
רך הראשית מספר 44, תל אביב דרום-רמלה
(במיפלא התחתון).

למחלף זה נכנסים מדי יום ביומו כ-
100,000 כלי רכב. המחלף הוקם במקום צר
מת סואן שלמרות רימזור, בגלל נפח התנועה
הגבוה שבו, היווה מוקד להמתנה ארוכה
ומיפגע מבחינה בטיחותית.
בניית המחלף שיפרה את מצב הבטיחות,
נפסקו הפקקים והתנועה נעשתה שוטפת
ומהירה יחסית.

מחלף השבעה משתרע על כ-260 דונם.
מיקומו ע"י מושב משמר-השבעה ושמו ניתן
לו לזכר שבעת הנוטרים אשר נפלו על
משמרתם בהגנת האיור והדרך לירושלים.
המחלפים הראשונים בעולם נבנו ונסללו
בסוף שנות העשרים, בארה"ב וגם באירופה.
הם מהווים חידוש של המאה העשרים בהנד-
סת דרכים והם יקרים יותר מבחינת עלותם
הכלכלית, כתוצאה מבניית גשרים בהם
(ולעיתים גם דרכים על עמודים - ELEVATED
HIGHWAY) וכן כתוצאה מהשתרעויות
על שטחים גדולים יחסית.

לכל טיפוס של מחלפים כינוי משלו,

„אשקלון 81'- בסוכות

תערוכת בולים אזורית "אשקלון 81" תתקיים בחול המועד סוכות בבית העם באפרידר.

התערוכה נערכת בחסות ראש עיריית אשקלון, אלי דיין, התאחדות אגודות הבר לאים והשרות הבולאי.

עיריית אשקלון, המחלקה לתיירות, נרתמה לאירגון התערוכה ויחד עם אגודת הבולאים המקומית נתאפשרה תערוכה בהיקף של כ-150 מסגרות תצוגה.

ביום הפתיחה - 14.10.81, בשעות 19-22 יפעל סניף דואר מיוחד ותוטבע חותמת-זכרון מיוחדת לתערוכה. בשבוע התערוכה יהיו כמה אירועים בולאיים כמו טקס פתיחה חגיגי ב'14 באוקטובר בשעה 17, יום הנוער עם סיורים מודרכים והקרנת סרטים ב'18 באוקטובר, מפגש ארצי של אספני ברלים במסגרת התערוכה בשני תאריכים - 15 ו-18 באוקטובר בין השעות 19-22; ב'19 באוקטובר חלוקת הפרסים.

שרותי חרום נהריה-חיפה

מאת ש. זוהר

בין המסמכים השופכים אור על תקופת המעבר של 1948 בימי המצור בנהריה, נמצא מסמך הזורק אור על שרות הספינות בין נהריה לחיפה, בתקופה שהביאה לבלואות את בולי נהריה המיוחדים והותמת החרום, הידועה. המסמך התפרסם בחוברת "הולילנד פוסטאל הסטורי" (בשפה האנגלית) ואנו מביאים אותו כאן כלשונו.

המסמך המקורי פורסם ב-14 באפריל 1948, כשלושה שבועות אחרי שהשירות החל, ב-22 במארס 1948.

הנהלת החברה הימית, שפרסמה את התקנות החמורות, עשתה זאת, כפי הנראה, בשל לחץ הנוסעים שהיה באזור הגליל המערבי כתוצאה מן המצור.

נהריה היתה מנותקת מכל מרכז יהודי בדרך היבשה ונאלצה לקיים את הקשר עם היישוב בדרך הים. גם שרותי-הדואר נעשו בדרך הים. המכתבים הועברו לחיפה, שם נמסרו במשרד הדואר והמשיכו בדרך הרגילה לתעודתם.

אגודת נתניה מתאבלת על מות
החבר הוותיק

ר. אנוליך ז"ל

ממיסדי האגודה בנתניה

התאחדות אגודות הבולאים בישראל

מתאבלת על מות

ר. אנוליך ז"ל

מפעילי ההתאחדות במשך שנים רבות

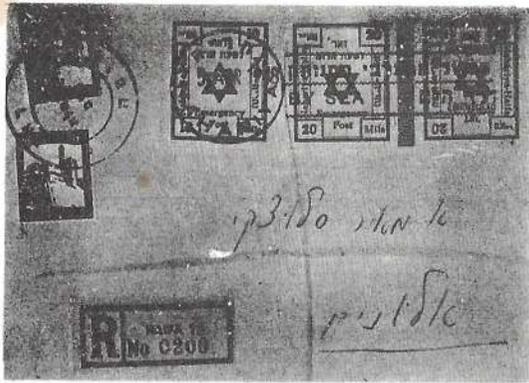
Postal News

נחריה 14 בספרייל 1948

הנהלה של התחבורה הימית

כדי לסדר את ענין הנסיעות כקו נהריה-חיפה וחזרה הוחלט שכל בוס צריך רשיון לנסיעה וכרטיסים לנסיעה. את הרשיון יקבל ממועצה סקופית בנהריה או כשכיל אנשי הסקופים הסמוכים, ועם רשיון נסיעה זו יכול לקנות כרטיס כספרי העם (טר אינטי בכל יום בשעות 3 עד 5 אחה"צ).

- 1) כרטיסים מס' 1 עד 10 קובליסכנאי כוח הסיועה, 1 של וצר הנגש, ויכלל מסע.
  - 2) הזכות הנטיה לנסוע תהיה לפגוריסים, אקבלו, אחרי אשר ככתב הספוסקר הנכנאי, סנסיעתם תיא דחופה, יקבלו מהנהלה רשיונות לנסיעה, ויקבלו כרטיסים מס' 11 עד 20
  - 3) הזכות השלישית תהיה לפגוריסים אלקריים דחופים, כרטיסים מס' 21 עד 30 יסכרו לאנשי נחריה, 20, לטקטיים 10.
  - 4) הזכות הרביעית לכל יתר הנוסעים.
- לגבי כל נסיעה מוריסים על שלש כנטיסם לגדר הנכל, איזה ססוריס רשאים לנסוע, ורק לשלה כותבים להכנס, נגד ספירת רשיון הנסיעה והראת הכרטיס, אלה שלא יוכלו לנסוע, יהיה כסירת הכנ, הראסונגים כחוך קבוצתם כסכיל כל סירחאחאיליים כסרית רשעה של כרטיסים מס' 1 הלה ותצריך על הכרטיים כחישה קובלים רשיונות לנסיעה לשי ארתן תפקודות כספרי של הכרת רסון, רח" כלסור 20, כית סרית, ככל יום נסע 3 עד 5 איהאיאקיס עונים גם את כרטיסים.
- כגין היבלת סחורות וחבילות סוסספיים גם סספר העס/סנס*) כנחריה יכסרר רסון כחישה.

"הגליל המערבי המנוחה, דרך הים". היא הנפרצה ביותר. חותמת זו היתה בשמוש מ-25 באפריל עד סוף יוני 1948.

הגליל המערבי
המנוחה

הגליל המערבי
המנוחה

הגליל המערבי
המנוחה

הגליל המערבי המנוחה
דרך הים BY SEA

הפיקוח והטיפול בענייני הדואר היא בידי המועצה, המקומית. תחילה הוכנו חותמות מיוחדות ונקבע תשלום של 10 מיל על כל מכתב לחיפה בדרך הים. מאוחר יותר הוצאו בולים והשתמשו בהם מ-25 באפריל 1948 ועד חידוש הקשר היבשתי עם מרכז הארץ. (10 מיל - כחול, 20 מיל אדום ו-50 מיל ירוק).

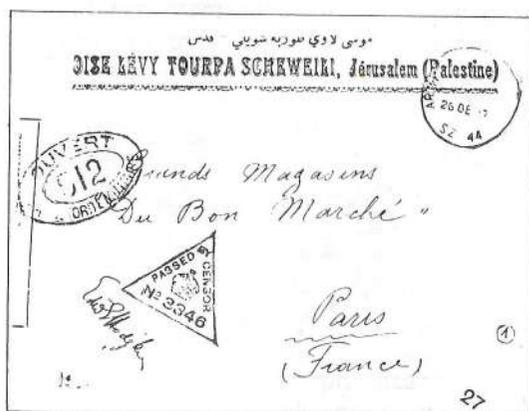

קטלוג פרצלון מזכיר שתי הנפקות: 25 באפריל 4000 סדרות עם נקוב דקור שהודו פסו בדפים של 8, מסודרים בצמדים הפוכים או רגילים ונפרדים ע"י פס ביניים ו-1000 סדרות בלתי מנוקבות. ב-16 במאי הודפסו 30 אלף סדרות בלתי מנוקבות לרגל הכרזת העצמאות. אלה הודפסו בצפיות של 4 בולים כן הופיעו 10 אלפים צמדות זכרון בני 3 בולים. בשרות דרך הים, נהריה - חיפה, היו מספר חותמות:

1. חותמת עגולה בנוסח "הגליל המנוחה, נהריה". את התאריך נהגו להוסיף ביד, זו היתה בשימוש ב-22 במארס בלבד. היא גם הנדירה ביותר.
2. חותמת מלבנית בנוסח "הגליל המערבי המנוחה, נהריה", גם בחר תמת זו נהגו להוסיף ביד את התאריך אך, מצויות לרוב בלי תאריך. הייתה בשימוש מ-25 במארס עד 20 באפריל.
3. חותמת דומה בתוספת "דואר לשעת חרום, לחיפה. בשמוש מ-25 באפריל 1948.
4. חותמת כנ"ל בנוסח "הגליל המערבי המנוחה" דאר לחיפה לשעת חרום, נהריה.
5. היתה גם חותמת נוספת בנוסח

מכתבים מתקופת המעבר הראשונה בא"י

מאת א. ליבו

מעטפה אורחית מירושלים לפריס באמצעות הדר
אר הצבאי SZ 44 26.12.1917.

חלת דצמבר 1917 הוזמנה ממשד המדידות בגיוה, הדפסת הבולים הזמניים המיוחדים של ה-EEF. בולים אלה הוצאו למכירה ב-10 בפברואר 1918 - (הערך של 1 פיאסטר) וב-16 בפברואר הערך של 5 מיל.

במצב של חוסר בולים היה על המינהל לקבל מכתבים מאזרחים בלי גביית תשלום. לא ידוע על הודעה או מסמך אחר שהעניק פטור זה, אבל ידוע על הודעה המבטלת את הזכות. בהודעה רשמית מס 38 מ-29 בינואר 1918 מודיע המושל הצבאי ש'החל מה-10 בפברואר 1918 בוטלה הזכות למשלוח דואר חינם שהוענקה באופן זמני לתושבי פלסטנה ויש לשלם דמי-דואר עבור מכתבים וכ' שנשלחו לארצות אחרות. מכתבים המיועדים בתוך הארץ או למצרים יתקבלו, כמו עד כה ללא תשלום, אולם בקרוב יימסר על תעריפי-דואר לגביהם."

* ממעטפות ששוגרו בתקופה זו ידוע שהי תעריף נקבע ל-5 מיל לפני ה-16 בפברואר 1918 (5 מיל עם הדפס-רכב). יש להניח שהתעריף למצרים נקבע ל-1 פ' כמו לארצות אחרות, היות ומכתבים למצרים יום מתקופה זו נושאים בולים בערך זה.

החודשים הראשונים של הכיבוש הבריטי בא"י במלחמת העולם הראשונה ידועים לאספני תולדות הדואר של ארץ ישראל כ"תקופת המעבר הראשונה", מקור הכינוי כמובן בתקופת המעבר מימי מאי 1948 והוא מטעה במקצת. תקופה זו לא היתה תקופת מעבר בין שני מינהלי דואר, אלא תקופת ביניים עד להשלמת עבודת אירגון שירותי הדואר. הבעיה שעמדה בפני שירותי הדואר היתה מחסור בבולי דואר. סקירה זו, המבר ססת על ספרות ותיעוד, מספרת על האמצעים שננקטו כדי להתגבר על המחסור.

בלילה של ה-20 בדצמבר 1917 עבר הגדוד הבריטי ה-52 את הירקון ובוהה הסתיים השלב הראשון של כיבוש הארץ ע"י צבא המשלוח הבריטי בפיקודו של הגנרל אלנבי. פחות מחודשיים עברו מאז כיבוש באר שבע (31 באוקטובר 1917) והקרב השלישי על עזה, וכל השטח דרומה - מהירקון ומערבה מיריחו, למעט מדבר יהודה, נמצא בידי הבריטים, פעולת השיא היתה כניעת ירושלים ביוני ב-9 בדצמבר 1917 וכניסתו החגיגית של גנרל אלנבי לתוך העיר ב-11 לחודש. החזית נשארה פחות או יותר יציבה עד להתקפה של חודש ספטמבר 1918.

המינהל הצבאי הבריטי עמד בפני הבעיות המסובכות הכרוכות בניהול שטח מאוכסן. אחת מהבעיות החשובות היתה איך לספק שירותי-דואר לאוכלוסיה שנותקה מהעולם משך תקופת-זמן די ארוכה. הוחלט ששירותי-הדואר הצבאיים ישרתו את האוכסיה האזרחית. שבוע אחרי כניעת ירושלים, ב-2-16 בדצמבר 1917, נפתח דואר צבאי Army Post Office SZ 44.

גביית תשלומי דמי-דואר מאזרחים היור תה בעייה: לבתי-הדואר הצבאיים היה מלאי של בולים אנגליים שוטפים לשם תשלום-רישום, או דמי-משלוח לחבילות (מכתבים "בשירות פעיל" נשלחו חינם, כמובן, ע"י החיילים). להשתמש בבולים אנגליים או אחרים עם ובלי הדפס-רכב ולאור זה בהת-

בתצלום המעטפה מימין). (עמ' 9).
 בהתאם לרישום זה הודבק בול מצרי
 בערך 5 מיל, תעריף למכתב בפנים הארץ,
 והוחתם "DELIVERY/CAIRO/SFE 18"
 נזכיר מכתב אחר שנשלח מיפו ב-15 בינואר
 1918 באמצעות "APO SZ 45" ונושא גם
 הוא בול מצרי בערך 5 מיל שהוחתם בחותמת
 אניה. עבור מכתבים אחרים שהגיעו למצרים
 נגבה פיאסטר 1 (כפול מתעריף למכתב בפנים
 הארץ). א. באומן הציג מכתב שנשלח מירר
 שלים ב-7 בינואר 1918 ובהגיעו לקהיר הוד-
 בק עליו בול דמי-דואר בערך 1 פיאסטר.
 הטיפול השונה במכתבים אלה מעיד על חר
 סר מדיניות רשמית בנוגע למכתבים ללא
 בולים שנשלחו מהארץ למצרים. אם-כך היה
 המצב לגבי מצרים, הארץ הקרובה ביותר
 שקבלה כמות דואר גדולה יחסית, ניתן לשער
 שהמצב לגבי ארצות אחרות היה דומה.
 לפעמים נגבו דמי-דואר, למשל בשווייץ ובצ'י-
 לי, תודות לעירנותו של פקיד הדואר בכל
 מקרה ולא כתוצאה ממדיניות. כדאי לציין
 מכתב שנשלח מירושלים לג'נבה ב-9 בפברר
 אר ועליו הודבק בול בריטי בערך 2% פני,
 כאשר היה במעבר דרך לונדון, כנראה כדי
 למנוע גביית דמי הדואר בהגיעו ליעודו.

מאמר שני יופיע בחוברת הבאה

(תודתי נתונה למר מינץ על עזרתו האדירה בהכנת
 מאמר זה). מאמר שני בנושא זה יופיע בחוברת
 הבאה.

ביבליוגרפיה

1. London Philatelist, Posner, H.J. כרך
 83 (נובמבר 1974), עמ' 217-227.
2. BAPIP מס' 61 (אפריל 1969) עמ'
 11-15.
3. א. באומן, THLP 4 (פברואר 1955),
 עמ' 127.
4. ד. דורפמן "מגדל דוד" מס' 80 (יולי
 1979), עמ' 9.
5. ר. הורגיטי, BAPIP מס' 95 (1979),
 עמ' 3.

המכתב האזרחי הראשון הידוע לנו
 מתקופה זו הוא מגדרה לאלכסנדריה שנשלח
 ב-20 בנובמבר 1917, הוא פטור מדמי-דואר,
 באמצעות "FPO H.M." (ע"י רחובות). מכתב
 זה מהווה יוצא מן הכלל היות והשימוש בשי-
 רותי-הדואר ע"י אזרחים התחיל בעיקר
 אחרי כיבוש ירושלים ויפו.

כפי שצויין "APO SZ 44" נפתח בירר
 שלים ב-16 בדצמבר 1917 והמכתבים המוק-
 דמים ביותר הידועים לנו מכית דואר זה הם
 מה-17 בדצמבר. ידוע מכתב שנשלח מירר
 שלים ביום ההוא לסנטיאגו בצ'יל ו שנמסר
 ליעודו בלי גביית דמי-דואר. בתצלום אנו
 רואים מכתב אזרחי אחר שנשלח מירושלים,
 "APO SZ 44" ב-26 בדצמבר 1917 לפריס.
 על פני המעטפה יש חותמת משולשת של
 הצנזורה - מס' 3346 עם חתימה Edw. E.
 Hodgkinson וחותמת של הצנזורה הצרפתית
 - מס' 912. גם במקרה זה לא נגבו דמי-דואר
 ע"י הדואר הצרפתי.

הטיפול במכתבים אלה בהגיעם לתעו-
 דתם מעניין מאוד. יש לזכור שבימים ההם
 היה מקובל, בכל רחבי העולם, הטיפול במכת-
 בי היילים שנשארו חותמות-דואר צבאי ולא
 נשארו בולים. הרבה מכתבים אזרחיים ללא
 חותבות "לשלם", נמסרו ללא גביית תשלום.
 את הבלבול שנגרם ע"י דברי-דואר אלה ניתן
 לראות בארץ השכנה, מצרים. רוב המכתבים
 שהגיעו לשם, לא שולם בעדם כל תשלום,
 אפילו בתאריך מאוחר - 12 בפברואר 1918.
 מאידך, היה גם נוהג אחר: המכתב המובא
 נשלח מ-"APO SZ 44" ב-24 בינואר 1918.
 בהגיעו לקהיר, פקיד עיריני הביא אותו לפני
 הממונים עליו לשם קבלת חוות-דעת. זאת
 רואים בהערה: "לשלם 5c." (לא נראה

על בולים שלא הופיעו

מסיבה זו אין גם חשיבות בסדר הכרונולוגי של הדפסת הבולים, כי אין חשיבות לרצף.

יהודה במקום "דואר עברי"

סמוך ל-29 בנובמבר 1947, כאשר היתה ביישוב בארץ אווירה של ערב הקמת המדינה היהודית, פנו אישים אל הסוכנות היהודית בהצעה להתחיל בהכנת בולי המדינה שתקום. כיוון שבעת ההיא טרם נקבע שם המדינה, היו שהציעו שמות כמו ארץ ישראל ארץ יהודה, יהודה ואף ישראל.

ב-1 באפריל 1948 פנתה מנהלת-העם אל כמה ציירים וביקשה להגיש תוך 24 שעות הצעות ציור לבולים, וזאת כאשר שם המדינה לא נודע עוד. הוצעו שלוש הצעות: בול עם נוף ישראלי והשם "ישראל"; בולים עם ציורי סמליים, בולים עם דגל ישראל וגור אריה יהודה (גם כן עם השם "ישראל") ובולים של הצייר ואליש עם מטבעות עתיקות והשם "יהודה".

כיוון שלא היה נסיון בהדפסת בולים היה הכרח להדפיס הדפסות נסיון, גם כאשר שם המדינה טרם נקבע.

כאשר נפלה הבחירה על בולי המטבעות, שמאוחר יותר שימשו כבולי "דואר עברי", נעשו הדפסות נסיון וכך היה שמאוחר יותר הסתננו לשוק כמה בולים עם השם יהודה. הם קיימים בערכים שונים ובצבעים שונים. נסיונות הדפסה נעשו גם בהצעות עם דגל ישראל וגור אריה יהודה, וגם הם הסתנו לשוק, אך יתכן שבמקרה זה היו אלה נסיונות הדפסה בלבד, שכן בולים דומים לעולם לא הונפקו לקהל.

נסיונות הדפסה של בולים לבחינת טיב הדפוס או השיטה, נעשו כמה פעמים, אך רק פריטים בודדים מצויים בידי הקהל.

מאת א. ליין

הבולים שאזכיר ברשימה זו אינם בא לבר מינו, אך לא משום שלא קנינו אותם במועד זה או אחר - הם הדפסו, אולם מסיבות שונות לא הובאו להפצה בקהל.

מן הראוי לציין שאין הכוונה לבולים שתוכננו ולא הודפסו, אלא, כאמור, לא הופצו. בולים מאלה שהזכרנו אינם רבים, אבל ישנם. כמה מן הבולים ה"בלתי מצויים", אכן מצויים אפילו באלבומי אספנים, במיוחד מן השנים הראשונות למדינת ישראל, כשסדרי הפיקוח לקו בחסר ופה ושם הסתננו כמה בולים אל השווקים ומהם אל אלבומי האספנים.

לא נזכיר ברשימה זו בולים שנמצאו עם טעויות דפוס למיניהן, כי אלה פחות נדירים ולא לאלה כוונתנו. נזכיר, איפא, בולים שהודפסו עבור דואר ישראל לפי תוכנו של השרות הבולאי, אך בשל שיקולים שונים - פוליטיים, כלכליים, דתיים, לשוניים, או אחרים, הושמדו או נגנזו וכלל לא הוחל בהפצתם.

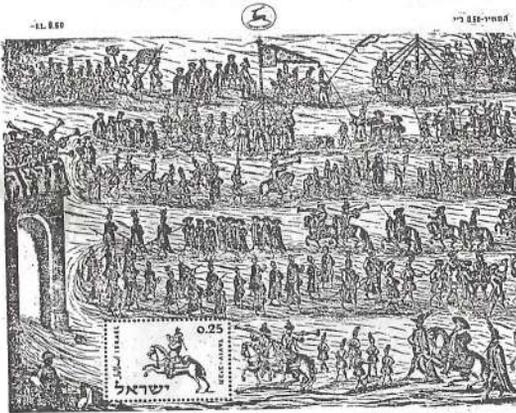
בין הבולים שנזכיר כאן, יהיו, אולי, גם כאלה שמראש אמנם נועדו להיות בולים נסיוניים, אך כיוון שכמוהם לא הופיעו ברבים אבל הם בנמצא, מצאתי לנכון להזכירם. כיוון שאין באפשרותי לסקור את כל הבולים השייכים לקבוצה הנזכרת כאן, אתנצל מראש שהרשימה אינה מושלמת.

הצלב ובעיית היהודים

הצלב היה מאז ומתמיד אויב היהודים ועשה לנו הרבה בעיות. בבולים הוא ממשיך להטרידנו גם בדור שלנו.

ב-1960 הודפסה מהדורת בולי דואר -אוויר נוף, פרי מכחולה של פרידל שטרן -ובבול כפר נחום הופיעה הכנסיה עם צלב בצריח.

המחאות באו אחרי שהבולים הודפסו והיה הכרח להדפיסם מחדש, הפעם ללא צלב. כנ"ל קרה לגבי בולי חינוך משנת 1972 שבנוסחאות האלגבריות השתמשו בצלב קטן כסמל החיבור (+). גם כאן התערבו חוגים דתיים והיה הכרח להדפיס מהדורת בולים חדשה.

Débat à l'Exposition Philatélique Nationale (1971)-1960.
Le timbre - poste représente un cavalier juif
d'époque sans croix sur son casque, édité à Prague en 1741.

מוקדש לתמונת בולים לזכרית "בני
השבט" הנוכח מראה דווי ימורי כפי כינוח
חוסם שהורגם בנפת צבנת תפצא.

טעויות בטקסטים

שגיאות בטקסטים, גם כן מצאו עצמם בבולי ישראל והיו כמה מקרים שאלה נתגלו רק אחרי ההדפסה.

לתערוכת "תביב" ב-1960 הודפס בול-זכרון מיוחד לפי תחריט עתיק המראה בין השאר דוור יהודי מפראג, 1741. התחריט הודפס עם טקסט מבאר בחלק התחתון (כמו ספח לגליון). מיד אחרי ההדפסה נודע שנפלה טעות דפוס בטקסט, והוחלט לגזור את כל הספחים בגליונות, לבל יגיעו לציבור גליונות עם טעות דפוס.

דבר דומה קרה כידוע בבולי שקל, כאשר הודפס בטעות א' במקום a בשובל.בולי בצלאל ועצמאות 1957 הודפסו בדרך שהודפסו בולים אחרים. אולם בשל הביקוש הרב והמוגזם

בן צבי - בשיטת גרבורה

לפני שהודפס בול הנשיא בן צבי המנוח לפי ציורו של מ. קרופ בשיטת, שקע, נעשה נסיון להדפיס בול דומה בשיטת גרבורה. לצר רך זה הכין הצייר א. אדלר ציור מיוחד עם דיוקן בן צבי ונעשה נסיון הדפסה בשני צבעים - חום וירוק. בהדפסה זו ויתרו על ביצוע סופי של הבול, כך שבכמה בולים שבידי האספנים יש תמונה ללא כל טקסט.

תיקון בערכים

קורה לעתים די קרובות שיש צורך לשתות ערכים נקובים אחרי שהציור מוכן להדפסה. ברם, קרו מקרים שהתיקון בא מאוחר יותר ומוצא את הבולים בהדפסה. כך קרה, למשל, עם בול שאגאל עם ערך נקוב של 2 ל"י, שתוקן ל-3 ל"י.

כנ"ל קרה לגבי בול שלום עליכם שהודפס בערך נקוב של 250 פ"ר, לאחר שהנסיונות הראשונים נעשו בערך נקוב של 120 פ"ר.

לזכר קורבנות הנאצים

בול זכרון מיוחד הופיע במזרח גרמניה לצייון המאבק נגד הפאשיזם בסאסניץ. הבול מראה את האנדרטה לזכר קורבנות הנאצים שהוקמה בעיר סאסניץ ב-1973 (6 מ' גובה), היא עוצבה ע"י ריינהרד שמיד ברח' קארל מרקס (ממול לבית העיריה), האנדרטה בנויה 3 חלקים המתארים סבל מאבק ושחרור.

קארל מרקס בגרמניה

בגרמניה המזרחית הופיעו ב-22 בספטמבר שישה בולי זכרון עם אוסף מכשירים רפואיים הסטוריים מתוך אוסף מכון קארל זידהוף בליפציג. על מעטפת יום הראשון של סידרה זו מופיע ציור עם ציון "קארל מרקס". הכוונה לאוניברסיטה על-שם קארל מרקס.

יש להניח שאספני יודאיקה יכללו את המעטפה הזאת באוספיהם, בשל העובדה שקרל מרקס אכן נולד יהודי.

לסיכום אזכיר סידרה מעניינת מאוד שהודפסה בגליון בן 16 בול, ב-5 צבעים עבור הדואר הצבאי אך לעולם לא סופקה לחיילי צה"ל. הבולים צויירו בידי א. ואליש וכאמור היו מהם הדפסות, אך כיוון שהרעיון של בולי דאר-צבאי נפסל ברגע האחרון, נגזרו גם הבולים.

שהיה באותו זמן לבולי ישראל, לא ניתן היה לספק לצבור את כל ההזמנות לשורות השובלים. הוחלט, איפא, לא להפריד את השובלים ידנית אלא ע"י חתוך במכונה וזאת בחלקו התחתון של הבול שמעל לשורת השקלים. תחילה ניסו למספר את השורות במספור מודפס עם תאריכון כמו בגליונות בולים רגילים, אולם משום מה לקהל הרחב סופקו רק שורות השקלים ללא התאריך ומספר סודר, אך כאלה קיימים בכל זאת.

נסיונות ושינוי צבע

בול מעניין ונסיוני שמראשיתו לא נועד לצבור הודפס ב-1956 במסגרת קורס מיוחד לגרפיקה מתקדמת בציור בולים, שניתן לצייר רי ישראל ע"י האמן הבריטי אברהם ג'ימס. במסגרת הקורס הודפס הבול הנ"ל כפי שצויר בידי א. ג'ימס ועליו כתוב "בול לנסיון".

פעמים אחדות הודפסו בולים בהדפסות נסיון, בעיקר בנסיונות צבע, אך לביצוע הסופי נקבעו צבעים שונים לגמרי. בכל זאת ישנם פה ושם, בולים שונים בצבעים מאלה שהופצו ע"י השורות הבולאיי. כאן המקום להזהיר שאין הכוונה לזיופים ודהייית צבע, אלא להדפסות בצבע שונה.

חותמת פלסטיין באר"ב

ברייל נולד בצרפת ובגיל 13 נתעורר. הוא למד בפאריס והוסמך להוראה. תוך עבר דתו בהוראת העיוורים הגיע למסקנה, כי השיטה הטובה של ברביא היא הטובה ביותר ויש לשכללה. הוא אכן שכלל את השיטה וכתב הבליטות היה לכתב אותיות וכן ככתב תווים למוסיקה. השיטה הנושאת את שמו של ברייל, נפוצה בכל העולם.

איינשטיין בשבדיה

כול איינשטיין הראשון בשוודיה יופיע השנה במסגרת בולים לבעלי פרס נובל. המדען היהודי הדגול כבר הופיע בבולי מדינות רבות, אך כאמור בשוודיה זו הפעם הראשונה.

שוודיה מנפיקה בולידואר מיוחדים לבעלי פרס נובל שזכו בפרס לפני 60 שנה. כיוון שאלברט איינשטיין זכה בפרס נובל בשנת 1921 הוא יופיע השנה בבול שוודי, עם הסופר הצרפתי אנטול פראנס (יהודי מצד סבתו), שאף הוא זכה בפרס נובל. שמו הסיפ' רותי הוא ז'אק אנטול טיבון מן השנונים בסופרי דורו, ידע ספרות יוון ורומא והיה ספרן בספריית הסינאט. ספרו הראשון "פשעו של סילבסטר בונאר" הביא לו מרניטין והוכתר עלידי האקדמיה הצרפתית.

יחד עם איינשטיין ופראנס יופיע גם פרידריך סודי, אף הוא בעל פרס נובל משנת 1921. הערכים בשלושת הבולים - 1.35 - 2.70 קרונה.

עלי להקדים ולציין שכאשר פתחתי את הודעת דואר ארה"ב והבחנתי בחותמת עם השם "פלסטיין" חשבתי שאכן נפל לידי צי מוק הקשור בתעמולת אש"ף ויש, איפוא, אפשרות לגנות מעט את הדואר האמריקאי על תעמולה אנטיישראלית. היש מהר התברר לי שהמדובר בחותמת זיכרון אמריקאית במקום בשם "פלסטיין" במדינת אילינוי, דבר שיגרתי בארה"ב.

הכוונה, איפוא, לחותמת זיכרון במלאות 15 שנה למירוצי סוסים ב"פלסטיין" שבאיילינוי. בחותמת נוסף לשם פלסטיין, פרש על סוסו. (7'5 בספטמבר 1981).

יש להניח שאספני "יודאיקה" יכללו חותמת זו באוספיהם ותהיה זו החותמת האמריקאית הרביעית השנה שנושאה מתקשר עם נושאים יהודיים.

נוח - בזמביה

סידרת הבולים של זמביה, שהוקדשה לחג המולד, מתארת ויטראז'ים מתוך כנסייה חשובה במחוז קופרבל, שהוא העשיר ביותר בעולם במכרות זהב, כסף ונחושת. בול אחד בערך נקוב של 32 נג'ווה (10 נג'ווה הם 1 קוארה) מראה את נוח משלח יונה, כשהוא מוקף בעלי חיים שונים, לרבות כלב... אגב, הוא חובש כיפה (!)

"ויהי אור"

בדרום אפריקה הופיע בול עם הפסוק התנ"כי: "ויהי אור", שאספני "יודאיקה" יבקשו לצרפו בוודאי לאוספיהם.

דורה של פיקאסו

המעוותים של ידידתו היהודיה, הצלמת דורה מאר. נראה, שהיצירה הידועה בשם "האשה (העירומה) העושה שערותיה" היא אכן דררה היהודיה ידידתו של פיקאסו. זו, למשל, הופיעה עתה בכולי סט. לוצ'יה.

דורה מאר שימשה לו השראה לעיוותי

סגנונו הקוביסטי וכמה מן הדמויות המערות הופיעו בכולי כמה מדינות (יש סברה שהרבה מן העיוותים הם מחאתו של האמן על זוועות הנאצים בימי מלחמת העולם השנייה בעיקר כלפי יהודים).

הקושי הוא כמובן לקבוע מה ל'יודאי' קה"ל. בכל אופן במידה ויופיעו בולים עלפי יצירות עם דורה מאר אפשר יהיה לצרפם ל'יודאיקה'. כנ"ל לגבי היצירה "בית מטבחים" שצוירה ב-1945, שאף היא צוירה כתגובת פיקאסו על שואת היהודים באירופה. זו אחת מיצירות פיקאסו עם משמעות פוליטית רעיונית (גרניקה, בית המטבחים וטבח בקוריאה).

קונגרס אספרנטו בלי זמנהוף

הקונגרס העולמי ה-66 של דוברי אספרנטו נערך החודש בכרז'ל'יה, בירת בראזיל. לכבוד המאורע הנפיקה בראזיל בול מיוחד עם סמל הקונגרס ללא דיוקן ממציא שפת האספרנטו, ד"ר אליעזר זמנהוף. בעבר הנפיקה בראזיל ומדינות אחרות בולי דיוקן זמנהוף, אך כאמור, הפעם לא.

מי שמאד מאד יבקש לכלול באוסף יודאיקה שלו לפחות בול אחד משלל הבולים שיוקדשו השנה לאמן הגדול פאבלו פיקאסו יתכן ויצליח. במקביל יוכלו הרוסים למצוא בולים בנושא המשתלכ בנושא הלאומי או הרעיוני שלהם וזאת על אף שיצירות פיקאסו מוחרמות בברית המועצות. מובן מאליו שלספרדים אין כלל קושי למצוא יצירות שישתלבו בנושא הלאומי שלהם וכנ"ל לקרריאנים ולאמריקאים ואולי עוד עמים. כל זאת בתנאי שהבולים שיוקדשו השנה לפאבלו פיקאסו יסקרו אכן מגוון רב של יצירותיו ואלה שהזכרנו, וכלו, אולי, לזהות בין הבולים הרבים כאלה שבהם יצירות בנושא שלהם.

כך, למשל, יש לפיקאסו ציורים עם יונת השלום שנתקבלה כסמל לתנועת השלום העולמית שהרוסים אימצוה, או רעייתו הררסיה של פיקאסו, אולגה קוקלובה שהיתה רקדנית באלט ופיקאסו הכירה כאשר צייר תלבושות לבאלט של דיאג'לב. אולגה נישאה לו ב-1918 ומאז צוירה פעמים רבות.

היצירה "גרניקה" על מלחמת האזרחים בספרד, הופיעה בבולים עוד לפני יובלו ה-70 גיגי של פיקאסו ואין ספק שתופיע גם השנה. לספרדים נועדו כל הבולים עם השור המשמש כסמל חיובי של ספרד הרפובליקאית. אולי גם יודפסו בולים ע"פ דפי ההדפסים בנושא "חלומותיו וכזביו של פראנקו" וזאת נוסף לכל הבולים הרבים עם דיוקן האמן ממוצא ספרדי.

לצרפתים יש מבוחר לא מבוטל, כי דווקא היצירות שצוירו לפי ז'אקלין רוך הצרפתיה, שפיקאסו נשאה לאשה ב-1961, מופיעים בבולי מדינות אחרות.

"הטבח בקוריאה" המתאר חיילים רובוטים הורגים נשים הרות וילדים, שצויר בתקופת פעילות של פיקאסו במפלגה הקומוניסטית ובא להוקיע את האמריקאים. טרם הופיע בבולים, אך לא מן הנמנע שיופיע. לאספני "יודאיקה" צפויים שני בולים, אם אכן שתי היצירות תופענה בבולים. לעת עתה הופיעה רק אחת: הכוונה לדיוקנים

נימרוד באנטרקטיקה

הסידרה השלישית של הטריטוריה האוסטרלית האנטארקטית עם בולי אוניות אנטארקטיות הופיעה ב-9 בספטמבר. (דואר אוסטרליה אמרתי על ההנפקה).

הסידרה הראשונה הופיעה באוגוסט 1979 והשניה במאי 1980. בשתי הסדרות הראשונות היו חמישה בולים בכל סידרה ואילו בסידרה השלישית שישה בולים. כל בול מראה ספינה שעשתה היסטוריה באנטרקטיקה.

הספינה
נימרוד

הספינה שבבול בן 15 סנט נקראת בשם "נימרוד", אך אין וודאות שהכוונה לנימרוד מספר בראשית או מן האגדה שלנו. ("וכוש ילד את נימרוד הוא החל להיות גיבור בארץ. הוא היה גיבור ציד לפני ה', על כן יאמר, כי נימרוד גיבור צייד...").

"נימרוד" שבבול היא ספינת עץ שנבנתה בסקוטלנד ב-1866 על-ידי סטיפאנס ובניו ושימשה בין השאר את המשלחת הבריטית לאנטארקטיקה בשנת 1907. המיוחד ב"נימרוד" שעליה היתה המשלחת, ששלושת חב"ריה היו הראשונים שהגיעו לקוטב הדרומי (קצהו המגנטי) ב-16 בינואר 1909.

לכל אחת מהאניות האנטארקטיות סיפור מרתק ולא כולן סיימו את שרותן ב"סוף טוב". ששת הבולים החדשים יופיעו בטריטרטוריה האוסטרלית לרבות כמה איים. לאספנים צפויים פרטים שונים כמו "מעטפת יום ראשון" עם ששה בולים חתומים בתחנת "אנרה" ומעטפות חתומות בארבע תחנות אחרות.

נשיא חדש בבולי קק"ל

בתש"ב צפויים מספר בולים חדשים בהוצאת הקרן הקיימת לישראל. ביניהם ברלים במהדורות חוזרות. בדרך כלל לא מקובל במפעל הבולים של הקרן הקיימת להדפיס מהדורה חוזרת של בול קיים ובמדת הצורך מנפיקים מהדורה בשינוי מה של הבול הקיים. כך, למשל, מסר לנו מנהל מפעל הבולים, גדעון להרס, שבדעת הלישכה להנפיק השנה בול חדש-ישן עם דיוקן נשיא המדינה ובול דגל המדינה. שני הבולים נודפסו בשינויים. בעיקר בצבע, לעומת הבולים הקיימים.

המלך בן 80

המלך הזקן ביותר והוותיק ביותר בערלם הוא ללא ספק המלך סובוה השני של סוואסילנד שבאפריקה. השנה מלאו לסובוה 80 שנה וזו עילה ללא ספק, לסידרת בולים מיוחדת עם דיוקן המלך בתמונות מחייו. סובוה השני הומלך ב-1921 (הוא נולד ב-1899) בגיל 17 בכפר המלכותי ליבמבה. טקס הכתרתו צולם והוא שופיע הפעם באחד הבולים. בול אחר מראה את ביקור המשפחה המלכותית הבריטית ב-1947 בסוואסילנד (גורג' ה-6, המלכה אליזבת והנסיכות אליזבת ומרגרט). בול אחר מראה את המלך סובוה בעת ביקורו בבריטניה בטקס הכתרת המלכה אליזבת השניה ב-1953. בסידרת הירבל יש גם בולים עם סובוה בלבוש אירופי על רקע בית הפרלמנט ובעת ביקורו באפריקה.

סוואסילנד קבלה עצמאותה המדינית ב-1968 אחרי 100 שנות שלטון בריטי.

פיקוח כוחות או"ם בא"

מאת צבי ברסט

מפקדת הקבוצה OGL נמצאת בראש הנקרה, והם מחזיקים בית נופש בנה"ריה. (אחדים מהם גרים עם משפחותיהם בנהריה). רוצים בהמשך הפסקת האש בגבול לבנון (אוגוסט 81) להגדיל את מספר המשקיפים ולסדר הגורת פיקוח בין הכוחות הנוצרים של רב סרן חדד (הנקראים ע"י האו"ם) (DFF-DE FACTO FORCES) וה"פתח לאנד" המוחזק ע"י אש"ף (PALESTINIAN UNITS UNIDENTIFIED ARMED ELEMENTS)

UNITED NATIONS TRUCE SUPERVISION ORGANIZATION

MAJOR Z. BARST
c/o CAPT JAMES WALSH
PO Box 52 CFD BORDEN
ONTARIO
CANADA

UNITED NATIONS TRUCE SUPERVISION ORGANIZATION

שרות הדאר

למפקדה בירושלים ולמשקופים בשטח אין שרותי דאר מיוחדים. הם משתמשים בשירותי-הדאר האזרחי בארצות שהם נמצאים. בדאר דיפלומטי, הנשלח לבנין האו"ם בניו-יורק ומשם עם בולי האו"ם לתחנה היעד (מס' 1). לעתים גם בדאר צבאי אמריקאי (9223,223). המשקיפים המסופחים לכוחות האו"ם השונים בשטח משתמשים בשרות-הדאר של כוחות אלה ובמיוחד מנצלים את האפשרות של שמוש בדאר האזרחי בירושלים. (מס' 2).

בדאר הרשמי הם משתמשים במעטפות רשמיות בגדלים שונים - בשתי דוגמאות שרנות קיימים מכתבים מירושלים עם בולי ישראל, מכתבים עם בולי או"ם בולים אמריקאים

UNITED NATIONS TRUCE SUPERVISION ORGANISATION FOR PALESTINE (UNTSO)

הכוח "אונתסו" הוקם ביוני 1948 לשמירה על הפסקת האש בין ישראל והארצות הערביות, במלחמת השחרור.

המפקדה מוקמה בבנין הנציב העליון בירושלים והכוח נמצא שם עד היום הזה.

יחידה זאת מורכבת מקבוצות משקיפים מאומות שונות, בעיקר קצינים בדרגות סרן או רב-סרן. בהתאם להסכם שביתת הנשק הוקמו 4 ועדות מעורבות:

(MIXED ARMISTIC COMMISSION-MAC) ישראל-מצרים; ישראל-ירדן; ישראל-סוריה ישראל-לבנון.

עם הקמת היחידות הצבאיות של האו"ם באזורנו: UNEF I אחרי מלחמת סיני; UNEF II בסיני, אחרי מלחמת יום כיפור; UNDOF ברמת הגולן אחרי מלחמת יום כפור ו-UNIFIL אחרי פלישת צה"ל לדרום-לבנון והועברה האחזרות על פקוח בגבולות לכווחות אלה ואנשי ה"אונתסו", המשקיפים סופחו לכוחות אלה כדי להמשיך בפקוח בגבולות. היום עיקר הפעולות של המשקופים הוא בגבול ישראל-לבנון והם מאורגנים ב-OBSERVERS GROUP LEBANON - OGL)

ותפקידם לעזור לכוחות UNIFIL (UNITED NATIONS INTERIM FORCE IN LEBANON)

בגבול ישראל-לבנון תפוסות 4 נקודות בתצפית על-ידי המשקופים. סה"כ נמצאים כעת 74 משקופים צבאיים בגבול לבנון. משקיפים אלה הם מ-16 ארצות שונות, בפקוד סגן אלוף אוסטרלי, (ארה"ב, אוסטרליה, אוסטריה, אירלנד, איטליה, ארגנטינה, בלגיה, דנמרק, הולנד, ניו-זילנד, נורבגיה, פינלנד, צרפת, צ'ילה, קנדה, שוודיה). כולם סקרנים ורבי-סרנים מיחידות לחמות. בתפקידם, שפת העבודה היא אנגלית, תקרפת השרות 12 חודש והם מתפקדים בלי נשק בעיקר עליהם לפקח ולצוות על הפרות בתנאי שביתת הנשק בגבולות.

הקרינה של כדור הארץ, פיזיקה אטמוספירית
פיזיקה קוסמית ומטאורולוגיה קוסמית.

GEMEINSAME BEMANNTE WELTRAUMFLÜGE

* שהיה בחלל תקופת ארוכות, התחברויות וניתוק מגע בחלל.
* מעבדות שונות, תירבות מינרלים.
* תצפיות צלומים וזהוי ממרחקים.
בתכנית שימת דגש מיוחדת לשתוף ארצות שונות ובמיוחד ארצות הגוש המזרחי. בתוכנית מופעלים כלי-שיגור חלליים מוכרים טילים, לווינים, חלליות וחלליות מעבדה. התכנית מתבצעת החל משנות ה-70 ונכנסה בהילוך גבוה בשנים 1975-1980 וממשיכה. רוב הארצות הקשורות בתכנית הוציאו בולים לקראת מבצעים אלו ובמיוחד ברית המועצות השושיבנה של התכנית. משנת 1975 עד 1981 ראו אור 13 סדרות בנות 4,3,2 בולים.

תכנית אינטרקוסמוס בבולי דאר

מאת ע. הירש

התפתחות אסוף נושא כבוש החלל במשך 20 השנים האחרונות (מהאסטרונומיה עד לטיסות המאוישות) שתוצאותיה הנפקות בולי חלל בכמויות אדירות, הוסיפו נושאים משניים בעלי זיקה לרעיון/העיקרי, שיבשו את סדר האיסוף הכרונולוגי (תאריכים טכניים) שהיינו רגילים לטפח. לא פעם מאבד האספן את שלוות נפשו מבלי לדעת לאיזה שטח עליו לשם בול זה או אחר והוא עומד תוהה ואובד עצות, ברצונו להמשיך באוסף הכרונולוגי-הטכני קונבנציונאלי, המשלים את רציפות דבריימי כבוש החלל-מאיךך הוא נאלץ לפרק סדרות אשר בולה יש למקם במספר דפי הדבקה שונים. אולם, אם מלתחי לה נארגן את האוסף בשיטת "הסווג העשירי גי" - (לבולים שיש קרבה רעיונית) נמנע הרבה התלבטויות וכאב ראש.

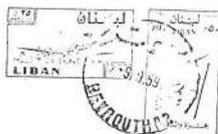
רשימה זו, אינה באה להנחות את שיטת "הסווג העשירי", על כך ניתן את דעתנו בהזדמנות אחרת. הפעם נתייחס לתוכנית "אינטרקוסמוס" המשתייכת לנושא המשנה "טיסות מאוישות של ברית המועצות", שלאחר שלש התכניות שקדמו לה "רוסטוק" "ווסחוד" "סיוו-סלאט", הנה כעת הנושא האקטואלי ביותר ומהווה גולת הכותרת לתכניות הקודמות.
סמל התכנית. כוכב מחומש עם זנב ארוך-שובל, המתרחב עם הגיעו לכסיס מעגלי.
מטרת התוכנית: מחקרים בחלל שתחומי

כוחות או"ם בא"י / המשך

קאים עם חותמת דאר צבאי, כמו כן גם בולי מצרים, ירדן, סוריה, ולבנון (מס'3). לפני הקמת UNIFIL החזיקו המשקופים ת.ד. 4656 בבירות-לבנון.
בסיס המשקופים האחראים על רמת הגולן נמצא בטברנה וישנם מכתבים משקיפים עם בולי ישראל וחותמת טברנה.

UNITED NATIONS OBSERVATION GROUP IN LEBANON

MISS BETTY V MILLER
108 WEST IVY STREET
EAST ROCHESTER N.Y.
U.S.A.

שובל בגמביה

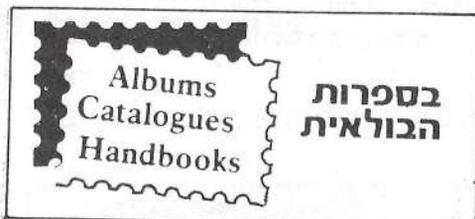
לסידרת הבולים החדשה של גמביה שהופיעה לנשואים המלכותיים בבריטניה, מצורף שובל עם סמל המלוכה.

מילגות בבריטניה

עשר מדינות הודיעו על מפעל בולאי משותף למלאות 25 שנה למפעל המילגות על שם הנסיך מאדינבורג. ההנפקה המשרתת של 10 המדינות תכלול 40 בולים שונים כשבכל מדינה ארבעה בולים. בכל מדינה הוקדש בול אחד לדיוקן הנסיך פיליפ ושלושה בולים מתארים מעשים שצויינו במילגות אלה, כשבכולם סמל האגודה. דיוקן הנסיך שונה בכל מדינה.

מסתבר, שיש עוד כמה מדינות ש"קפצו" על העגלה, והודיעו אף הן על הנפקת בולים בנושא זה. לפי שעה שלוש מדינות: ליסוטו, טרינידד וטובאגו וואנואטו. 10 המאורגנות הן: אסנסיון, ברמודה איי וירגיניה הבריטיים, איי פוקלנד, מאוריציוס, סט. הלנה, סירה לאונה, איי שלמה, סוואסילנד וטריסטאן דה קונהה.

ישראל 82 בהוצאת "בורג"

בהוצאת "בורג" בבראונשוויג שבמערב גרמניה הופיע זה עתה הקטלוג המיוחד של בולי ישראל, מהדורת 1982.

קטלוג בורג מביא את כל הקשור כבר לאות הישראלית החל משנת 1948, לרבות דוגמאות מכתבים מתקופת מנהלת העם, בולי קק"ל שהיו בשימוש הדואר בתקופת דואר במצור-נהריה צפת, ראשון לציון וכו'. בולי ישראל וכל שאר האילוסטרציות מופיעים בקטלוג בצבעים, על נייר משובח, בעריכה עדכנית ויסודית.

נוהל חדש בדואר ארה"ב

החל מהוצאת בולי "השנה הביך לאומית של הנכים", ובהתאם לנוהלי שירות הדואר האמריקאי, יוגשו כל הציוורים המקוריים של בולי אר"ם לספריית הקונגרס האמריקאי, לאישור על זכויות יוצרים ולרישום מתאים. הסמל המתאים של זכויות היוצרים ירפיע בעתיד ב-4 מקומות בשולי גיליונות הבולים: או מימין או משמאל, או בחלק העליון ובחלק התחתון של הגיליון, הכל תלוי באם גיליונות הדראר מחזיקים 50 בולים, הם אופקיים או אנכיים. כך, למשל, לדוגמה: במקרה של גיליונות בולי "שנת הנכים הביך לאומית" הכתובת בשוליים תופיע בחלק העליון ובחלק התחתון של הגיליונות. הסמל של זכויות היוצרים ירפיע, אפוא, מצד ימין ומצד שמאל של הגיליונות, לאספני גיליונות שלמים, צמדות וסמלי האר"ם על הגיליונות, חשובים מאוד הפרטים החדשים שינוהיגו שירותי הדואר של האר"ם, החל מ-6 במארס, עם הופעת בולי התעמולה לשנת הנכים. הביך לאומית.

בול ה"קרויצר" השחור

מאת אליהו וובר

ה"קרויצר האחד" "Schwarzer "Einser" הבול הפופולרי והאהוב ביותר בין בולי מדינות גרמניה שקדמו לאיחוד, תפס בשנים האחרונות את מקומו של ה"3 פניג" מסכסוניה, כי בווריה כולה נמצאת כיום בשטח הרפובליקה הפדרלית הגרמנית, בעוד שסכסוניה נמצאת מעבר למסך הברזל בתחום הרפובליקה הדמוקרטית הגרמנית.

לכול יש הילה של הבול הגרמני הראשון, דבר שמבחינה מדעית אינו נכון, כיוון שביום הופעתו, ה-1 בנובמבר 1849, הופיעו גם ה"3 קרויצר" הכחול מגלופה ראשונה (בול זה הופיע מחמש גלופות שונות) וכן בול של 6 קרויצר, חום, מטיפוס ראשון וגלופה ראשונה. בווריה היתה המדינה הגרמנית הראשונה שהנפיקה בולים וכיון שהבול השחור הינו בעל הערך הנמוך ביותר, מופיע הוא בבול הראשון בקטלוגים ובסדר, שלפיו הולכים אספני הבולים. כך ידוע בול הקרויצר השחור כבול הגרמני הראשון.

בול הקרויצר השחור הוחלף ע"י הקרויצר הורוד ב-1 באוקטובר 1850, אולם הוצא כליל מאשנבי-הדואר רק שנה לאחר מכן, כלומר באוקטובר 1851. הבולים שיצאו עם הקרויצר השחור, בהדפסות מגלופות שונות היו בשימוש זמן ממושך יותר, עד לשנת 1862. הסיבה להוצאת בול הקרויצר השחור מהמחזור והחלפתו, היתה בכשלון החותמת השחורה על הבול השחור. ביטול הבול בחורמת לא נראה כיעיל דיו, ולכן נאלצו להשתמש גם בדיו, נוסף לחותמת הרגילה.

מן הנתונים הנ"ל אפשר להגיע לאתגר למספר מסקנות:

א. השימוש בבול הקרויצר השחור היה יחסית קצר ולפיכך הוא בהכרח אינו שכיח למדי, אם כי לא נדיר, כיון שהיה במחזור שנה. (עוד שנה באשנבי הדואר).

ב. קיימים בולים שהוחתמו בחותמות-דר או רגילות, בולים אחרים שהוחתמו בחותמות-דואר בצירוף ביטול בדיו וברלים שבוטלו אך ורק בדיו בצורת "איקס" בעיקר. כך, שיש מגוון חותמות. עלזאת נוסף את העובדה כי זהו אחד הבולים הראשונים של גרמניה, לכן השתמשו בחותמות שונות, כולל חותמות מהתקופה הטרומ-בולאית.

ג. עצם העובדה כי הבול הוצא מאשנבי-הדואר בסוף 1851 מאפשרת באורח תיאורטי שמוש בבול יחד עם הבולים שיצאו לאחר מכן. שמוש הנקרא בשפה הבולאית "מיקס פרנקינג". אכן ידועים ומוכרים מכתבים שהבול השחור מופיע בהם יחד עם הבול של ה-3 קרויצר כחול, מגלופה שניה. (הופיע רק בשלהי 1850) כמון עם הבול של 6 קרויצר חום מטיפוס שני, שהופיע בספטמבר 1850.

ד. הבול אהוב הרבה יותר כאשר הוא חתום מאשר במצב לא חתום. זאת בשל העובדה כי היה בשימוש זמן קצר יחסית וכי כאשר הוצא מהמחזור היו הרבה בולים בלתי חתומים בבת-הדואר. בולים אלו הגיעו לידי האספנים לרבות גיליון שלם של 90 בולים - 2x45 עם פס ביניים.

הבול של הקרויצר השחור הינו הבול היחידי בבווריה שיצא ללא חוט משי, או סימן-מים להגנה בפני זייפנים. הזייפנים במחצית הראשונה של המאה ה-19 ובשנות החמישים של המאה הקודמת, עשו את מלאכתם על מנת לפגוע בשירותי-הדואר ולא על מנת לפגוע באספני הבולים. תופעה זו החלה בסוף המאה ה-19 כאשר רבו האספנים ומחיר הבולים החל להאמיר. על-כל פנים, אחת הסיבות להחלפת הקרויצר השחור זו, בודאי, הסיבה, שאין לו אמצעי הגנה בפני זייפנים. (במאמר שני נסקור את צורת ההדפסה).

פרפראות

פולין מדפיסה עבור אתיופיה

בית-הדפוס הממשלתי הפולני "ארס פי" לונה", המצוי בהדפסת בולי-דואר, מדפיס באחרונה גם עבור דואר אתיופיה. נושא הבולים מעניין במיוחד שכן הוא מקיף הפעם היסטוריה של כמה מדינות וזאת, כנראה, למען יתר הצלחה מסחרית. התענינות בבולי אתיופיה מעטה מאד בעולם וזאת על-אף המהדורות הקטנות של כ-100 אלף בול בלבד. הבולים החדשים מתארים כנסיות עתיקות בפולין ובאתיופיה, קתדראלה באאכן שבגרמניה, הפרק הלאומי הקנדי, סלע מפורסם באיי אקוודור, ובשביל האמריקאים - מפל המים בילוסטון.

Revised postal tariffs

Postal tariffs were increased on the 1st September 1981 - inland letters now cost IS.0.90 instead of IS.0.70; postcards IS.0.60 instead of IS.0.50; air mail to Europe IS.4.20 for the first 10 gr. (IS.3.20) air mail to the U.S.A. IS.6.10 (IS.4.70), while the charge for an aerogramme is increased to IS.3.80 from IS.2.90, thus increasing still further the burden on collectors engaged in correspondence with their fellow-collectors overseas. We can, therefore, expect additional values of the Sheqel stamps to match the new tariffs.

הזוג המלכותי בקפריסין

קפריסין הצטרפה לשורת המדינות שיב"פיקו השנה בולים מיוחדים לכבוד הזוג המלכותי, הנסיך צ'ארלס וליידי דיאנה ספנסר. הבול לכבודם מראה את הזוג על רקע כנסיית סנט פול, שם נערך טקס כלולותיהם הכול בערך נקוב של 200 מיל.

מסידרת בולי
התנדבות
של דואר או"ם
(13.11.1981)

280 מיליון בולים

טיואן (פורמוזה) הדפיסה השנה לא פחות מ-280 מיליון בולים עם דגלה הלאומי. מטעמים טכניים נקבע "היום הראשון" בשני מועדים: 1 בספטמבר 1981 ו-5 בספטמבר. ס"ה יש 13 ערכים אך כדאי לציין שהמדובר במהדורה שלישית, שרק היא הודפסה ב-280 מיליון בול וקדמו עוד שתי מהדורות. . .

לא יופיעו בולי הברית

דואר תורכיה מודיע שסידרת הבולים שנועדה לציין את שיתוף הפעולה האיזורי לפיתוח בין תורכיה, איראן ופאקיסטאן לא הופיעה. הבולים נועדו ל-21 ביולי אך כאמור התרכנית שונתה והם לא יופיעו. ב-10 באוקטובר צפוי בול ליום המזון העולמי. בספטמבר הופיעו 5 בולים לכבוד הקונגרס האירופאי של האיגוד לפיסיקה. ואילו ביולי הופיעו שני בולים מן המניין וכול שרות.

INTERNATIONAL REPLY COUPONS – SHEQEL DENOMINATIONS

The first IRC to be issued was one for IS.3.80 which appeared on 15th October 1980. Since then, there have been quite a variety of IRC's as the new sheqel values were overprinted on existing stocks. The following table provides the collector with a handy checklist of the varieties known to date.

* The overprint was printed on four varieties of the IL.38.00 IRC – with and without a space between the "38.00" and "IL"; on paper with a vertical and horizontal watermark "UPU". The overprint was done on IRC's with a vertical and horizontal watermark.

Date of issue	New value	Number of horizontal bars	Colour	Types overprinted
15 Oct. 1980	IS.3.80	—	Red	New printing
25 March 1981	IS.4.30	2	Black	17.50/1.70; 17.50/2.00; 17.50/3.30; 17.50/3.50; 17.50/7.50; 17.50/11.80
15 April 1981	IS.4.30	3	Black	17.50/2.00/1.70; 17.50/3.30/1.70; 17.50/3.30/2.00; 17.50/3.50/3.30; 17.50/3.90 (wide)/3.50 17.50/3.90 (narrow)/3.50 17.50/7.50/6.90; 28.00/11.80/3.90 (narrow); 28.00/11.80/3.90 (wide); 28.00/11.80/4.40
26 May 1981	IS.4.30*	1	Black	28.00; 38.00 (4); 3.80 (2)

Commemorative postmarks

- 14 Sept. 1981 "AGRITECH" – Agricultural Mechanization and Technology Exhibition, Tel Aviv
- 14 Sept. 1981 International Conference on Residential Education, Ne'urim
- 22 Sept. 1981 Reinterment of Michael Halperin, Mt. Zion, Jerusalem

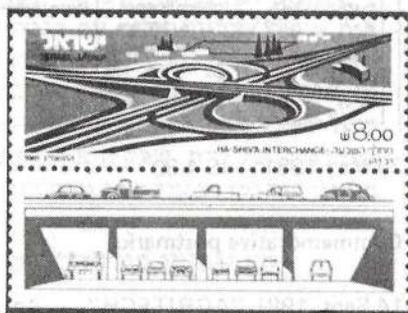
FORTHCOMING ISSUES

New issues

On the 29th October three stamps "Roses in Israel" will appear. The stamps depict three types of Rose commonly found in Israel. In Israel and the adjoining countries of the Middle East wild roses grow in forests and woods to this very day. The rose was a wild flower recorded even in ancient times. Although the Hebrew word "Vered" does not appear anywhere in the Bible, this is not to say that there were no roses in the Holy Land in Biblical times. The IS.0.90 stamp shows the Rosa Damascena (the Damask Rose) — this rose was cultivated for the production of rose oil, perfume and rose water as far back as the time of the Mishna (c. 600 BCE) and at the end of the 19th century Baron E. de Rothschild encouraged the settlers of the Galilee to plant over 100 acres of this species of rose. The IS.3.50 stamp depicts the Rosa Phoenicia which grows wild in the Sharon plains, on Mt. Carmel, the Samaria Hills and the mountains of Galilee. The IS.4.50 stamps presents a modern Hybrid Tea type rose. The multicoloured stamps were printed by photolithography by E. Lewin Epstein.

At the same time, an IS.8.00 stamp will be issued to commemorate the "Ha-Shiv'a Interchange", the imposing 4-quadrant type interchange linking the Morasha-Ashdod Highway No. 4 and the Tel Aviv South-Ramla Highway No. 44. This interchange carries a daily traffic volume of some 100,000 vehicles and has been instrumental in improving the safety factor, expand-

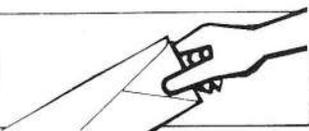
ing the traffic capacity and eliminating the bottlenecks at this busy junction. This multicoloured stamp was printed by photogravure at the Government Printers. In Hebrew an interchange is called "mehlaf" which is a relatively new word, designating a "multilevel crossroad". In the vernacular of the average driver, a Mehlaf means a multiple or bi-level road intersection. The first interchanges in the world were built at the end of the twenties in the U.S.A. and Europe. In this country, a small number of municipal interchanges (the Shell Bridge in Haifa and the Yehuda Hayamit Bridge in Yafo) were built in the days of the British Mandatory Government, but these are a far cry from the constructions we know today.

Forthcoming issues

December will see the issue of three stamps illustrating three kinds of precious stones produced in Israel — the emerald, the Elat stone and the star sapphires and rubies together with three stamps dedicated to Israel's trees — the Wild Strawberry, the Judas Tree and Bolonea Oak.

מכתבים למערכת

לפרסם במרוצת הזמן, גם פריטים אחרים
הקשורים בנושא.

עירייה קריית-גת
הוצע למען החייל

חייל יקר,

עירייה קריית-גת מוכנה לעזור לך בהקברת ד"ש
למשפחתך, נא לדיוק בבסירה פרטים.

שם מוסר ההודעה

למי לסטור את ההודעה

מספר הטלפון אוזר חיוב

בכרכת נצחון.

הגלויה המצולמת כזה הוצאה במלחמת יום כפור
ע"י קריית-גת להעברת ד"ש למשפחות החיילים.

אני אספן חומר בולאי הקשור במלחמת
ששת הימים ואולם איני בטוח שיש ברשותי
כל החותמות הקשורות בנושא. אני מניח
שפרסום רשימה של חותמות-דואר וכל חר
מר אחר הקשור במלחמת ששת הימים היה
מביא תועלת להרבה אספנים.

בכבוד רב
ש. יזהר

המערכת תתיחס ברצינות למשאלה
ונשתדל לפרסם בקרוב רשימת חותמות,
כמבוקש. יצויין, שהנושא "ששת הימים" כר
לל הרבה פריטים, נוסף לותמות-דואר של
דואר ישראל בשטחים. נשתדל ככל האפשר,

EXCHANGE WANTED

Interested in exchange with Scandinavia,
France, England and Italy. Wanted nicely
cancelled stamps. Offer Israel almost com-
plete used or mint, and other countries.

A. Ben-Yehuda,
P.O.Box 1505,
Haifa 31014,
ISRAEL

W. J. M. Guyton,
18, Sutton Avenue,
ST. JOHNS, WOKING,
Surrey, ENGLAND

Gajic Ljubisa
D. Majur - Krusevacki put 17
350 Svetozarevo
JUGOSLAVIJA

Dr. Med. Kurt Alt
6500 Gera
Rathemastr. 19
W. Germany

Enrique Otero
Calle Archeduque Carlos, 2
VALENCIA - 8
SPAIN

Jose G. Marquez G.
APDO. Postal 15
Progreso, Yucatan,
MEXICO

W. Kwakkel
de Pagenberg 11
7110 HEEROE
HOLLAND

Seregely Karoly
2170 ASZOD
Bocskai u. 16

HUNGARY

3, Springstone Avenue
HEMSWORTH, PONTEFRACT,
West Yorkshire,

WF9 4JL
UNITED KINGDOM

M. O. Pohn
Yerwa Govt. Sec. School
P.M.B. 1059
MAIDUGURI

NIGERIA

Manfred Fuchs
Kastanienweg 7
124 FÜRSTENWALDE/SPREE

DDR

התאחדות בולאי ישראל
הספרייה

הירחון הישראלי לבולאות